

Буртняк Іван Володимирович

Доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економічної кібернетики Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, Україна

Рогач Олександр Дмитрович

студент II курсу другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності 051 Економіка (Економічна кібернетика)
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Івано-Франківськ, Україна

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Одним з головних умов управління конкурентоспроможністю компанії є розробка методів її аналізу і вимірювання, що в свою чергу дозволить управляти її рівнем і проводити порівняльний аналіз конкурентоспроможності суб'єктів ринку. Поряд з теоретичними дослідженнями сутності конкуренції та конкурентоспроможності в економічній літературі давно обговорюється практична оцінка конкурентоспроможності.

Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану страхової компанії є бухгалтерський баланс. Він має настільки велике значення, що аналіз фінансового стану ще називають аналізом балансу.

Вертикальний аналіз передбачає розрахунок відносних показників. Вертикальний аналіз – це вираження статті (показника) через процентне співвідношення до відповідної базової статті (по базовому показнику). Технологія вертикального аналізу полягає у тому, що загальну суму балансу приймають за 100% і кожен статтю фінансової звітності представляють у вигляді процентної частки від прийнятого базового значення. Метою вертикального аналізу є розрахунок питомої частки окремих статей у загальній сумі валюти балансу і оцінка її змін. Вертикальний аналіз балансу дозволяє зробити висновок про структуру балансу в поточному стані, а також проаналізувати динаміку цієї

структури. За допомогою вертикального аналізу виявляють основні тенденції та зміни в діяльності підприємства. За допомогою вертикального аналізу можна здійснювати міжгосподарські порівняння [1]. Проведемо оцінку конкурентноспроможності страхової компанії «Провідна» за допомогою вертикального та горизонтального аналізу.

Таблиця 1

Вертикальний аналіз компанії «Провідна» за 2020 рік

Актив	Код рядка	Частка у % до суми балансу на початок року	Частка у % до суми балансу на кінець року
I. Необоротні активи			
інші фінансові інвестиції	1035	21,24	11,46
Усього за розділом I	1095	30,71	23,19
II. Оборотні активи			
Гроші та їх еквіваленти	1165	47,86	51,84
Частка перестраховика у страхових резервах, у тому числі в:	1180	0,31	0,09
Усього за розділом II	1195	69,29	76,81
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	100,00	100,00
Пасив			
I. Власний капітал			
Усього за розділом I	1495	58,07	42,62
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Усього за розділом II	1595	36,58	49,62
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Усього за розділом III	1695	5,34	7,75
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,			
Баланс	1900	100,00	100,00

Горизонтальний аналіз полягає у порівнянні кожної статті балансу з попереднім звітним періодом, розрахунку змін абсолютних і відносних величин, а також якісній характеристиці виявлених відхилень. Метою горизонтального аналізу є виявлення абсолютних і відносних змін величини різних статей балансу, його розділів за певний період і критична оцінка виявлених змін. Він

допомагає виявити відхилення, що потребують подальшого вивчення. При горизонтальному аналізі обчислюють абсолютні та відносні зміни показників. Зіставлення дає змогу визначити загальний напрямок руху балансу. Для того, щоб зробити однозначні висновки про причини зміни даної пропорції в структурі активів, проводиться аналіз розділів і окремих статей активу балансу [2].

У табл. 2 представлені розрахунки для проведення горизонтального аналізу протягом 2019-2020 років.

Таблиця 2

Горизонтальний аналіз компанії «Провідна» за 2019-2020 роки

Актив	Код рядка	2019		2020	
		Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
I. Необоротні активи					
інші фінансові інвестиції	1035	-36135	82,51	-94802	44,38
Усього за розділом I	1095	-28893	89,5	-93361	62,11
II. Оборотні активи					
Гроші та їх еквіваленти	1165	-105140	78,51	-41887	89,09
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-5009	33,21	-1879	24,57
Усього за розділом II	1195	-123934	81,77	-49032	91,18
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття					
Баланс	1300	-152827	84	-142393	82,25
Пасив					
I. Власний капітал					
Усього за розділом I	1495	46601	111,11	-184651	60,37
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Усього за розділом II	1595	19163	106,98	33966	111,57
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Усього за розділом III	1695	-218591	16,4	8292	119,34
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,					
Баланс	1900	-152827	84	-142393	82,25

Протягом досліджуваного періоду від'ємним було абсолютне відхилення, так як величина балансу на початок періоду була більше ніж на кінець. Це говорить про нестабільний фінансовий стан компанії. У активі балансу спостерігається спад необоротних активів, це говорить про те, що відсутня інвестиційна спрямованість вкладень компанії, орієнтованих на модернізацію та

придбання нових обладнань та розширення приміщення філіалів. Щодо оборотних активів, то протягом всього періоду немає жодного спаду. Це позитивна тенденція говорить про те, що компанія збільшує свою ліквідність. У пасиві спостерігається нестабільність власного капіталу, так як скорочувався нерозподілений прибуток. Поточні зобов'язання спадали протягом усього періоду, це говорить про те, що компанія погашала зобов'язання, проте у 2019 та 2020 роках були відзначені значні суми поточної кредиторської заборгованості за страховою діяльністю. Протягом досліджуваного періоду прибуток не зменшувався, що говорить про те, що компанія має показник ефективності надання послуг вище середнього рівня.

Проведені горизонтальний та вертикальний аналіз дозволяють комплексно оцінити рівень конкурентоспроможності, враховуючи фінансові показники, маркетингову політику компанії на основі аналізу його діяльності, швидко та просто виявити основні недоліки та переваги, дати загальну оцінку положення компанії та її конкурентів [3]. Поняття «оцінка» завжди це порівняння об'єкта з певним стандартом, нормативом або з іншим об'єктом. Вивчення конкурентів і умов конкуренції в галузі потрібно підприємству в першу чергу для того, щоб визначити, в чому його переваги і недоліки перед конкурентами, і зробити висновки для розробки компанією власної успішної конкурентної стратегії і підтримки конкурентної переваги.

Список джерел:

1. Аналітичний огляд за 2021 р. Страховий ринок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.credit-rating.ua>
2. Буртняк І.В. Моделювання стратегічного управління фінансовою діяльністю підприємства / І. В. Буртняк // Моделювання регіональної економіки: зб. наук. праць – Івано-Франківськ : Плай, 2014. – №1. – С. 23–30.
3. Буртняк І.В. Моделювання фінансової стратегії поведінки компаній/ І. В. Буртняк // Вісник Черкаського університету: серія Економічні науки - Випуск №37 (330) – 2014. – С. 15-21.